

CYFLOGAU

Mae athrawon cyflenwi'n chwarae rôl hanfodol mewn codi a chynnal safonau addysgol uchel mewn ysgolion. Un o'r blaenoriaethau allweddol i NASUWT yw ymgrychu i sicrhau hawliau proffesiynol i athrawon cyflenwi, ynghyd â sicrhau cyflogau ac amodau gwaith gweddus i'r holl athrawon cyflenwi.

Mae cyflogau athrawon cyflenwi'n cael eu pennu gan y cyflogwr, yn amodol ar unrhyw reoliadau neu gytundebau statudol a allai fod yn berthnasol yn genedlaethol ac/neu yn lleol. Mae natur perthynas cyflogaeth yr unigolyn yn hanfodol wrth bennu'r cyflog, y pensiwn a'r amodau gwaith a fydd gan yr athrawon.

Mae'r prif fathau o berthynas cyflogaeth athrawon cyflenwi'n cynnwys:

1. wedi'u cyflogi'n uniongyrchol gan awdurdodau lleol;
2. wedi'u cyflogi'n uniongyrchol gan ysgolion a gynhelir gan awdurdodau lleol (h.y. ysgolion cymunedol, ysgolion sefydledig, ymddiriedolaethau sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr);
3. wedi'u cyflogi'n uniongyrchol gan ysgolion nas cynhelir gan awdurdodau lleol (e.e. academiâu, ysgolion rhydd, ysgolion annibynnol);
4. wedi'u cyflogi'n uniongyrchol gan asiantaethau cyflogaeth neu gwmnïau ymbarél;
5. wedi'u cyflogi fel 'contractwr' neu ar sail hunangyflogedig.

Bydd hawl gan athrawon y mae eu perthynas cyflogaeth wedi'i diffinio yng nghategoriâu 1 neu 2 uchod i gael eu talu'n unol ag amodau a thelerau cenedlaethol ar gyfer athrawon ysgol fel y maent wedi'u diffinio yn y Ddogfen Cyflog ac Amodau Gwaith Athrawon Ysgol (STPCD). Mae gan athrawon o'r fath yr hawl i gael eu talu ar yr un sail ag unrhyw athro/athrawes arall o dan dermau polisi cyflog yr awdurdod lleol neu'r ysgol.

Gallai athrawon y mae eu perthynas cyflogaeth wedi'i diffinio yng nghategori 3 uchod fod â hawl i gael eu talu'n unol ag amodau a thelerau cenedlaethol ar gyfer athrawon ysgol lle mae'r ysgol nas cynhelir wedi mynd i gydgytundeb gyda NASUWT i gyflogi pob athro/athrawes yn unol ag amodau a thelerau cenedlaethol ar gyfer athrawon ysgol.

Wedi'u cyflogi'n unol â'r STPCD

Dylai athrawon cyflenwi a gyflogir gan awdurdodau lleol neu ysgolion a gynhelir gan awdurdodau lleol, neu ysgolion sydd wedi mabwysiadu cydgytundebau ffurfiol i weithredu yn ôl amodau a thelerau cenedlaethol, gael eu talu'n unol â darpariaethau'r STPCD.

Mae'r STPCD yn diffinio cyflogau, amodau gwaith (gan gynnwys oriau gwaith) a dyletswyddau proffesiynol athrawon. Mae'n fframwaith cenedlaethol ac mae'n statudol ac yn gytundebol. Mae'r STPCD yn disgrifio athrawon cyflenwi fel athrawon a gyflogir ar 'fyr rybudd' ac yn nodi bod yn rhaid iddynt gael eu talu fel a ganlyn:

43.1 Rhaid i athrawon a gyflogir ar sail 'o ddydd i ddydd', neu ar sail arall sy'n weddol ddirybudd, gael eu talu'n unol â darpariaethau'r Ddogfen hon ar sail ddyddiol, a bydd y tâl wedi'i gyfrifo ar y dybiaeth bod blwyddyn waith lawn yn cynnwys 195 o ddiwrnodau, a bydd y cyflog am gyfnodau o gyflogaeth sy'n llai na diwrnod wedi'i gyfrifo ar sail pro rata.

Mae paragraff 43.1 yn gofyn bod athrawon cyflenwi a gyflogir o dan ddarpariaethau'r STPCD yn cael eu talu'n unol â'r ystodau cyflog a'r graddfeydd cyflog sy'n berthnasol i athrawon eraill. Wrth bennu'r gyfradd ddyddiol i'r athrawon cyflenwi, rhaid i'r ysgol/awdurdod gyfrifo hyn ar sail pro rata ar y dybiaeth bod blwyddyn waith yr athrawon yn cynnwys 195 o ddiwrnodau gwaith.

$$Y \text{ gyfradd ddyddiol} = \frac{X \text{ (y cyflog blynyddol)}}{195 \text{ o ddiwrnodau}}$$

Gwerthoedd cyflog ar gyfer 2016/17

Yng Nghymru a Lloegr, mae tair ystod gyflog ar gyfer athrawon dosbarth – y brif ystod gyflog, yr ystod gyflog uwch a'r ystod gyflog ar gyfer athrawon heb gymhwyso. Ar gyfer pob un o'r ystodau cyflog hyn, mae'r gwerthoedd isaf ac uchaf wedi'u nodi yn y STPCD ac maent yn amodau a thelerau cenedlaethol.

Mae'r tablau isod yn dangos y gwerthoedd cyflog blynyddol a'r cyfraddau dyddiol ar gyfer 2016/17 sy'n berthnasol i athrawon yng Nghymru a Lloegr sy'n cael eu talu ar y lleiafswm a'r uchafswm sydd wedi'u hamlygu ar yr ystodau cyflog. Mae pwyntiau cyfeirio talu NASUWT, rhwng yr ystodau cyflog uchaf ac isaf, hefyd wedi'u cynnwys yn y tablau.

Nodwch os gwelwch yn dda bod y cyfraddau dyddiol yma'n gyfraddau cyn tynnu treth ac Yswiriant Gwladol:

Cymru a Lloegr

(ac eithrio ardal Llundain)

Graddfa Gyflog	Cyflog Blynyddol	Cyflog Dyddiol
Lleiafswm M1	£22,476	£115.27
M2	£24,243	£124.33
M3	£26,192	£134.32
M4	£28,207	£144.66
M5	£30,430	£156.06
Uchafswm M6	£33,160	£170.06
Lleiafswm U1	£35,571	£182.42
U2	£36,889	£189.18
Uchafswm U3	£38,250	£196.16
Athrawon heb Gymhwyso 1	£16,461	£84.42
Athrawon heb Gymhwyso 2	£18,376	£94.24
Athrawon heb Gymhwyso 3	£20,289	£104.05
Athrawon heb Gymhwyso 4	£22,204	£113.87
Athrawon heb Gymhwyso 5	£24,120	£123.70
Athrawon heb Gymhwyso 6	£26,034	£133.51

Ymylon Llundain

Graddfa Gyflog	Cyflog Blynyddol	Cyflog Dyddiol
Lleiafswm M1	£23,547	£120.76
M2	£25,321	£129.86
M3	£27,269	£139.85
M4	£29,292	£150.22
M5	£31,508	£161.58
Uchafswm M6	£34,249	£175.64
Lleiafswm U1	£36,650	£187.95
U2	£37,966	£194.70
Uchafswm U3	£39,331	£201.70

Athrawon heb Gymhwyso – Ymylon Llundain

Graddfa Gyflog	Cyflog Blynyddol	Cyflog Dyddiol
Lleiafswm M1	£17,542	£89.96
M2	£19,455	£99.77
M3	£21,370	£109.59
M4	£23,284	£119.41
M5	£25,199	£129.23
Uchafswm M6	£27,112	£139.04

Ardal Llundain Allanol

Graddfa Gyflog	Cyflog Blynyddol	Cyflog Dyddiol
M1	£26,139	£134.05
M2	£27,759	£142.36
M3	£29,477	£151.17
M4	£31,302	£160.53
M5	£33,957	£174.14
M6	£36,906	£189.27
U1	£39,127	£200.66
U2	£40,575	£208.08
U3	£42,077	£215.78

Ardal Llundain Fewnol

Graddfa Gyflog	Cyflog Blynyddol	Cyflog Dyddiol
M1	£28,098	£144.10
M2	£29,563	£151.61
M3	£31,103	£159.51
M4	£32,724	£167.82
M5	£35,242	£180.73
M6	£38,241	£196.11
U1	£43,184	£221.46
U2	£45,306	£232.34
U3	£46,829	£240.15

Athrawon heb Gymhwyso – Llundain Allanol

Graddfa Gyflog	Cyflog Blynyddol	Cyflog Dyddiol
M1	£19,553	£100.28
M2	£21,469	£110.10
M3	£23,384	£119.92
M4	£25,301	£129.75
M5	£27,214	£139.56
M6	£29,130	£149.39

Athrawon heb Gymhwyso – Llundain Fewnol

Graddfa Gyflog	Cyflog Blynyddol	Cyflog Dyddiol
M1	£20,701	£106.16
M2	£22,615	£115.98
M3	£24,530	£125.80
M4	£26,444	£135.61
M5	£28,357	£145.43
M6	£30,270	£153.70

Weithiau mae problem yn codi mewn ysgolion mewn perthynas â'r nifer o oriau y 'telir athrawon amdanynt' os ydynt yn cael eu talu yn unol â'r fformiwla yma. Y rheswm am hynny yw y gall pennaeth gyfarwyddo athrawon nad ydynt ar y golofn arweinyddiaeth i weithio am 1,265 o oriau'r flwyddyn ar weithgareddau dan gyfarwyddyd – ac mae'r gweithgareddau dan gyfarwyddyd hyn yn cynnwys gwaith addysgu. Mae'r cyfanswm o 1,265 o oriau wedi'i rannu gyda 195 yn gyfatebol â 6.49 awr ac, felly, mae rhai ysgolion a chyflogwyr yn honni, os nad yw athro'n addysgu am chwe awr a hanner, na ddylent dderbyn y cyflog blynyddol y mae hawl ganddynt ei dderbyn o dan y STPCD wedi'i rannu gyda 195.

Cynghorir athrawon cyflenwi i beidio derbyn taliad, o unrhyw fath, sy'n llai na'r cyflog y mae ganddynt hawl iddo wedi'i rannu gan 195 o ddiwrnodau ar gyfer diwrnod o waith fel athrawon cyflenwi. Mae'n eithriadol anarferol i athrawon addysgu am chwe awr a hanner y dydd ac, hyd yn oed pe baen nhw'n gwneud hynny, fydden nhw ddim yn gwneud hynny bob dydd oherwydd ni allai pennaeth gyfarwyddo'r athrawon i wneud unrhyw weithgareddau eraill dan gyfarwyddyd.

Dan amgylchiadau lle mae athrawon yn cael eu cyflogi am lai na diwrnod, mae'r STPCD yn nodi y dylid cyfrifo eu cyflog ar sail pro rata. Mae'r NASUWT yn cefnogi'r trefniant bod athro/athrawes dan yr amgylchiadau hyn yn cael eu talu ar sail sesiwn ysgol/disgybl. Mae'r diwrnod ysgol wedi'i seilio ar ddwy sesiwn ysgol/disgybl (sesiwn bore a sesiwn prynhawn). Dros 195 o ddiwrnodau, mae 390 o sesiynau. Pan fydd athrawon cyflenwi'n cael eu defnyddio ar gyfer un sesiwn yn unig (e.e. prynhawn), sy'n fyrrach na'r sesiwn arall (bore), dylai'r athrawon gael eu talu am y sesiwn beth bynnag ar sail y cyflog blynyddol wedi'i rannu gan 390.

Wedi'u cyflogi gan asiantaeth

Cyflogir llawer o athrawon cyflenwi'n uniongyrchol gan, neu maent yn cael gwaith drwy, asiantaethau cyflogaeth yng Nghymru a Lloegr.

Mae NASUWT yn pryderu bod rhai asiantaethau cyflogaeth yn mabwysiadu arferion ofnadwy a chamfanteisiol mewn perthynas ag athrawon cyflenwi ac yn ceisio cymryd rhan mewn gweithgareddau gwneud elw er anfantais i athrawon ac ysgolion. Mae NASUWT yn ymgyrchu'n frwd i sicrhau triniaeth deg i athrawon a gyflogir gan neu drwy asiantaethau cyflenwi (gan gynnwys cwmnïau ymbarél). Mae'r Undeb hefyd yn ymgyrchu i sicrhau safonau ansawdd cenedlaethol a rheoleiddio asiantaethau cyflenwi i sicrhau eu bod yn gweithredu'n deg i athrawon ac ysgolion.

Nid oes unrhyw gyflogau nac amodau cenedlaethol ar gyfer athrawon cyflenwi a gyflogir gan asiantaethau. Felly, mae asiantaethau unigol yn rhydd i osod eu lefelau cyflogau ac amodau eu hunain yn erbyn cefndir o ddeddfwriaeth cyflogaeth gyffredinol. Bydd asiantaethau'n codi cyfradd ddyddiol ar bob ysgol pan fyddent yn darparu athro/athrawes; ond bydd y swm a godir ar yr ysgol yn uwch na'r swm a delir i'r athro/athrawes unigol sy'n gwneud y gwaith cyflenwi.

Mae'n ddoeth cymharu'r cyfraddau a delir i athrawon a gynigir gan bob asiantaeth.

Cyn cychwyn penodiad gydag asiantaeth, mae hi'n bwysig hefyd i gadarnhau polisi cyflog yr asiantaeth ac i gadarnhau a fydd yr athro/athrawes yn cael eu talu bob yn awr, bob yn sesiwn neu ar gyfradd ddyddiol. Mae hyn yn bwysig oherwydd, lle mae athro/athrawes ar gontract sy'n eu talu ar gyfradd fesul awr, efallai na chânt eu talu am unrhyw amser pan nad ydynt yn gwneud gwaith addysgu.

Mae *Rheoliadau Ymddygiad Asiantaethau Cyflogaeth a Busnesau Cyflogaeth 2003* yn gosod y safonau sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith i weithwyr asiantaeth y mae'n rhaid i asiantaethau cyflogaeth gadw atynt. Mae hyn yn gofyn darparu a chytuno ar wybodaeth am gyflogau, gan gynnwys pryd a faint y bydd athrawon cyflenwi yn cael eu talu.

Pan fydd athrawon cyflenwi asiantaeth wedi bod yn gweithio yn yr un rôl i'r un ysgol/cyflogwr am o leiaf 12 wythnos, bydd ganddynt yr hawl i gael eu talu ar yr un sail â'r athrawon eraill a gyflogir gan yr ysgol/cyflogwr. Mae faint y bydd yr athrawon cyflenwi asiantaeth yn cael eu talu yn dibynnu ar bolisi cyflog y cyflogwr. Gall yr athro/athrawes ofyn am gopi o bolisi cyflog yr ysgol/cyflogwr unrhyw bryd.

Lle mae'r polisi cyflog yn aneglur neu heb gael ei ddarparu pan ofynnir amdano, dylai aelodau gysylltu â NASUWT i gael cyngor.